

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมในแต่ละระดับมีความพึงพอใจและนำประโยชน์ที่ได้รับจากรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยมาใช้ต้องประกอบด้วย เนื้อหาที่สอดคล้องกับทัศนคติ และความสนใจที่มีอยู่ และจะหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติ และความสนใจของตน ตามทฤษฎีของเดอร์เฟอร์ ที่ ได้กล่าวถึงตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ที่มีอิทธิพลในกระบวนการสื่อสารมวลชนระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยเน้นให้เห็นว่าข่าวสารมิได้ไหลผ่านจากสื่อมวลชนถึงผู้รับสาร และเกิดผลโดยตรงทันที แต่มีปัจจัยบางอย่างเกี่ยวข้องกับตัวผู้รับสารแต่ละคน ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย อีกทั้งผู้ชมในแต่ละระดับมีความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยแต่ละรายการแตกต่างกันออกไปโดยมีปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ เป็นต้น ซึ่งโครงสร้างของระดับทางสังคมในแต่ละระดับจะมีความแตกต่างกันทางด้านค่านิยม ทัศนคติ พฤติกรรม และ ภูมิหลังที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ต่างกัน ระดับการศึกษา และสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความพึงพอใจต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย โดยเห็นว่าความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ที่มีต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของผู้ชมแต่ละระดับ นั้นขึ้นอยู่กับความสนใจที่กำหนดโดยระดับและฐานะทางสังคม ทำให้เกิดหลักการแบ่งสัดส่วนกลุ่มในสังคม ออกเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มระดับสูง กลุ่มระดับกลาง และกลุ่มระดับล่าง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การรวบรวมข้อมูล ของผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์สนทนากลุ่ม (Focus Group)

วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาไปที่ความพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ชมที่มีต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย โดยมุ่งหาคำตอบจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามระดับที่มีลักษณะโครงสร้างของระดับทางสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อค้นหาคำตอบที่เข้าไปถึงความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะที่จะนำไปเป็นข้อสรุปถึงความพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ชมที่มีต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ดังต่อไปนี้

ความพึงพอใจที่มีต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของผู้ชมแต่ละระดับที่มีต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

จากศึกษาพบว่าผู้ชมในแต่ละระดับมีความพึงพอใจต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยแต่ละรายการแตกต่างกันออกไปโดยมีปัจจัยด้านต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ เป็นต้น จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ชมระดับสูง โดยมากเป็นกลุ่มคนในระดับผู้บริหารพบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายการพินิจนครในด้าน เนื้อหา ด้านรูปแบบรายการ ด้านพิธีกร และด้านอื่นๆ เช่น เรื่องเวลาในการออกอากาศ เพราะเป็นรายการที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ และต้องใช้ความคิดและการวิเคราะห์ควบคู่ไปกับการรับชมรายการ ด้านรูปแบบของรายการ มีการนำเทคโนโลยีแอนิเมชันเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการเล่าเรื่องราวต่างๆ ทำให้ได้รับความหลากหลายในรูปแบบของการนำเสนอรายการที่ไม่ซ้ำกับรายการอื่นๆ ทำให้รายการมีความน่าสนใจและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น ด้านพิธีกรมีความน่าเชื่อถือประกอบกับความสามารถในการดำเนินรายการที่ทำให้รายการเกิดความสนุกสนานพร้อมกับได้สาระและความรู้ที่เชื่อถือได้

จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ชมระดับกลาง โดยมากเป็นกลุ่มคนในหน่วยงานพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายการวิถีสยามในด้าน เนื้อหา ด้านรูปแบบรายการ ด้านพิธีกร เพราะเป็นรายการสาระบันเทิง ที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในอดีต นำเสนอข่าวในอดีต ภาพวิดีโอเก่า ภาพยนตร์เก่าจากหอภาพยนตร์แห่งชาติ เล่าเรื่องในอดีตโดยการเล่าเรื่องราวที่เป็นกระแสสังคมใน ยุคนั้นๆ ใช้การนำเสนอในรูปแบบของละคร ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจเพราะไม่ต้องใช้ความคิดในการตีความ และการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการจึงก่อให้เกิดความสนุกสนานในการรับชม ด้านพิธีกรผู้ชมระดับกลางมีความพึงพอใจเพราะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับจากคนในสังคมซึ่งบทบาทของการเป็นอาจารย์ นักวิชาการและผู้รู้ทางด้านวัฒนธรรมไทยทำให้ผู้ชมระดับกลางเกิดความเชื่อถือ อีกทั้งยังสามารถดำเนินรายการได้อย่างสนุกสนานสมกับบทบาทพิธีกรที่ได้รับ และทำหน้าที่ได้ดีไม่ด้อยกว่าการเป็นอาจารย์และนักวิชาการ

จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ชมระดับล่าง โดยมากเป็นกลุ่มคนในระดับผู้ใช้แรงงานพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายการ ภัตตาคารบ้านทุ่งในด้าน เนื้อหา ด้านรูปแบบรายการ ด้านพิธีกร เพราะเห็นว่าเนื้อหาสาระ มีประโยชน์ต่อตนเอง และเป็นรายการเกี่ยวกับการเกษตรในระดับพื้นบ้านอีกทั้งยังมีส่วนช่วยส่งเสริมความเป็นไทย สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาชาวบ้าน ปลุกฝังการเห็นคุณค่าของธรรมชาติ เป็นรายการอาหารที่สร้างสรรค์

ขณะเดียวกันก็ปลูกฝังจิตสำนึกรักบ้านเกิด ทำให้เนื้อหาสาระของรายการมีความสอดคล้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้ชมระดับล่าง ด้านรูปแบบของรายการมีความเรียบง่ายไม่สลับซับซ้อน ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและง่ายต่อการรับชม อีกทั้งยังมีหลายช่วงของรายการที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ด้านพิธีกรมีความเป็นธรรมชาติปราศจากการปรุงแต่งทั้งทางด้านบุคลิกภายนอกและการดำเนินรายการทำให้ผู้ชมระดับล่างรู้สึกถึงความ เป็นพวกเดียวกันหรือคนในระดับเดียวกับตนเอง

การใช้ประโยชน์จากรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของผู้ชมแต่ละระดับที่มีต่อ รายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ชมระดับสูง โดยมากเป็นกลุ่มคนในระดับผู้บริหารพบว่า ส่วนใหญ่จะเลือกใช้ประโยชน์จากรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเฉพาะรายการที่ตนเองมีความพึงพอใจเท่านั้น ซึ่งประโยชน์ที่เกิดจากรับชมรายการพินิจนครที่ผู้ชมระดับสูงสามารถนำไปใช้ได้ ได้แก่ การนำข้อมูลที่ได้จากการรับชมรายการมาใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองต่างๆ ข้อมูลเกี่ยวกับ ความเชื่อ ศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม อีกทั้งผู้ชมระดับสูงคิดว่าการรับชมรายการ พินิจนครเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รายการสามารถเป็นเพื่อนคลายเหงา สามารถนำข้อมูลมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันและตอบสนองความสนใจของตนเอง ทำให้สนุกสนานเพลิดเพลิน และทำให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าผู้ชมระดับสูงสามารถใช้ประโยชน์จากรายการพินิจนครได้อย่าง ครอบคลุม

จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ชมระดับกลาง โดยมากเป็นกลุ่มคนในระดับพนักงาน พบว่าส่วนใหญ่จะเลือกใช้ประโยชน์จากรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเฉพาะรายการที่ตนเองมีความพึงพอใจเท่านั้น ซึ่งประโยชน์ที่เกิดจากรับชมรายการวิกิสยามที่ผู้ชมระดับกลางสามารถนำไปใช้ ได้ ได้แก่ ใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา นำข้อมูลมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน ตอบสนองความสนใจของตนเอง ทำให้สนุกสนาน เพลิดเพลิน และทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ชมระดับล่าง โดยมากเป็นกลุ่มคนในระดับผู้ใช้แรงงานพบว่าประโยชน์ที่เกิดจากรับชมรายการภัตตาคารบ้านทุ่งที่ผู้ชมระดับล่างสามารถนำไปใช้ ได้ ได้แก่ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นเพื่อนคลายเหงา ใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา นำข้อมูล มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน ตอบสนองความสนใจของตนเอง ทำให้สนุกสนาน เพลิดเพลิน ทำให้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าผู้ชมระดับล่างสามารถใช้ประโยชน์จากรายการ ภัตตาคารบ้าน ทุ่งได้อย่างครบถ้วน

จากตารางเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่เกิดจากการชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย จะเห็นได้ว่าผู้ชมแต่ละระดับจะมีการใช้ประโยชน์จากรายการส่งเสริม วัฒนธรรมไทยแตกต่างกันออกไป โดยมีเหตุผลที่แตกต่างกันออกไปเช่นกัน ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วใน ตารางแสดงการใช้ประโยชน์ของผู้ชมในแต่ละระดับ โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ผู้ชมระดับสูง สามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการชมรายการพินิจนครมาใช้ได้มากกว่าราย การวิกิสยาม ในขณะที่ไม่ได้รับประโยชน์จากการชมรายการภัตตาคารบ้านทุ่ง เพราะเป็นรายการที่

ไม่ตรงกับความสนใจของตนเอง และคิดว่าเป็นรายการที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรที่ต้องนำประโยชน์จากรายการไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือใช้ในชีวิตรประจำวัน

ผู้ชมระดับกลาง สามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการชมรายการวิทยุสามมาใช้ได้มากกว่ารายการพินิจนครซึ่งสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการรับชมมาใช้ได้เพียงข้อเดียวเท่านั้นคือ ใช้เป็นหัวข้อในการสนทนากับผู้อื่น ในขณะที่ไม่ได้รับประโยชน์จากการชมรายการ ภัตตาคาร บ้านทุ่ง เพราะเป็นรายการที่ไม่ตรงกับความสนใจของตนเอง และผู้ชมระดับกลาง ยังคิดว่ารายการ ภัตตาคารบ้านทุ่งเป็นรายการที่มีเนื้อหาและสาระเหมาะสมกับชาวบ้านทั่วไปหรือแม่ค้า เกษตรกรมากกว่าตนเอง จากรูปแบบของรายการที่เกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร จึงคิดว่าเป็นรายการที่ไม่มีประโยชน์สำหรับตนเอง

ผู้ชมระดับล่าง สามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการชมรายการ ภัตตาคาร บ้านทุ่งมาใช้ได้มากกว่ารายการวิทยุสามที่มีประโยชน์ดังนี้ เป็นเพื่อนคลายเหงาและทำให้สนุกสนาน เพลิดเพลิน ในขณะที่ไม่ได้รับประโยชน์เมื่อชมรายการพินิจนคร เพราะเป็นรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และรูปแบบของรายการที่มีหลายช่วงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและยากต่อการทำความเข้าใจ รวมถึงภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องราวต่างๆ ในรายการเป็นภาษาร้อยกรองทำให้ไม่เข้าใจ อีกทั้งยังคิดว่าเนื้อหาของรายการพินิจนครเป็นเรื่องไกลตัว และอยู่นอกเหนือจากความสนใจของตนเอง

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับล่างมีความพึงพอใจและใช้ประโยชน์จากรายการแต่ละรายการ แตกต่างกันไป โดยมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ อายุ รายได้ และประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ผู้ชมในแต่ละระดับมีการเปิดรับสาร และเลือกรับสาร แตกต่างกันไป อีกทั้งยังมีปัจจัยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นตัวการสำคัญในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ ดังนั้นจึงส่งผลให้ผู้ชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในแต่ละระดับนำประโยชน์ที่ได้รับจากรายการไปใช้ในลักษณะที่ต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปการใช้ประโยชน์จากรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของผู้ชมแต่ละระดับได้ดังต่อไปนี้ ผู้ชมระดับสูงชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเพื่อ (Ideology) หมายถึง ต้องการแสวงหาความรู้เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นของตนเอง เพื่อนำความคิดดังกล่าวไปต่อยอดและพัฒนาต่อไป ผู้ชมระดับกลางชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเพื่อ (Knowledge) หมายถึง ต้องการนำข้อมูลที่ได้รับจากการชมรายการมาสร้างเป็นความรู้ และใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา ผู้ชมระดับล่างชมรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเพื่อ (Skill) หมายถึง นำข้อมูลที่ได้รับจากการชมรายการมาใช้ในการประกอบอาชีพและแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเอง

ตามทฤษฎีการเปิดรับสารของ แซมมวล เบคเกอร์ (อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน . 2533 .น. 38) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเปิดรับข่าวสารโดยจำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร เช่น การแสวงหาข้อมูล (Information Receptivity) ของผู้ชมระดับล่างโดยส่วนใหญ่ที่ชมรายการกตัญญูบ้านทุ่งต้องการแสวงหาข้อมูลเพื่อเพิ่มความรู้ทางด้านเกษตรกรรมและพัฒนาภูมิปัญญาในระดับชาวบ้าน โดยสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการชมรายการไปใช้ในชีวิตรประจำวันและสามารถต่อยอดทักษะในอาชีพที่ตนเองปฏิบัติอยู่ เช่น วิธีการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น อีกทั้งยังมีการเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจอยากรู้อยู่เปรียบได้กับ ผู้ชมในแต่ละระดับที่มักจะเลือกเปิดรับเฉพาะรายการที่ตนเองมีความสนใจเดิมอยู่แล้วแต่หารายการใดที่ไม่อยู่ในความสนใจก็จะดูเพียงผ่านๆ หรือไม่เปิดรับชมรายการดังกล่าว และการเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) ผู้ชมในแต่ละระดับอาจมีความคาดหวังจากรายการที่ชมแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะการใช้ประโยชน์จากรายการต่างๆ มีความแตกต่างกันออกไป เช่น ผู้ชมระดับสูงที่ชมรายการพินิจนครส่วนใหญ่พึงพอใจในรูปแบบของรายการที่นำเทคโนโลยีแอนิเมชันมาเป็นส่วนประกอบในการดำเนินเรื่อง ทำ

ให้เกิดความสนุกสนานและสร้างความแปลกใหม่ อีกทั้งยังถือเป็นการสร้างประสบการณ์ในรูปแบบที่ยังไม่เคยได้รับชมจากรายการอื่นๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการเปิดรับสารของผู้ชมในแต่ละระดับ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร , 2533: 40 – 44) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการเลือกเปิดรับสาร หรือการบริโภคข่าวสารของผู้รับสารนั้นอาจจำแนกได้ ดังต่อไปนี้ เพื่อการรับรู้ (Cognition) คือผู้รับสารต้องการสารสนเทศ (Information) เพื่อสนองต่อความต้องการและความอยากรู้ เพื่อความหลากหลาย (Diversions) เช่น การเปิดรับสื่อเพื่อแสวงหาความเข้าใจ ตื่นเต้น สนุกสนานรวมทั้งการพักผ่อน เพื่ออรรถประโยชน์ทางสังคม (Social Utility) หมายถึง การต้องการสร้างความคุ้นเคย หรือการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น การใช้ภาษาร่วมสมัย เพื่อหลีกเลี่ยงงานประจำหรือหลีกเลี่ยงคนรอบข้างการผลัดสังคม (Withdrawal) เป็นการเปิดรับสื่อหรือเข้าหาสื่อ ซึ่งแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเลือกรับสื่อ นั้น เมอร์ริล และ โลเวนสไตน์ (อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน . 2533 .น.40) ได้ให้เหตุผลไว้ดังนี้ เช่น ความเหงา เพราะมนุษย์ต้องการมีเพื่อน ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้ ต้องหันมาสื่อสารกับผู้อื่นและแท้จริงคนบางส่วนพอใจที่จะอยู่กับสื่อมากกว่าที่จะอยู่กับบุคคลด้วยซ้ำในบางครั้ง ความอยากรู้อยากเห็นเพราะเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ที่ต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการอยากรู้อยากเห็นของตน ไม่ว่าสิ่งที่ยากรู้นั้นจะมีผลกระทบต่อตนเองหรือไม่ก็ตาม ประโยชน์ใช้สอย มนุษย์เป็นผู้ที่เห็นแก่ตัว จะแสวงหาและเลือกรับรู้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ของตนเอง ทั้งในแง่การเสริมบารมี การช่วยให้สะดวกสบาย หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิง

การเปิดรับสารของผู้ชมในแต่ละระดับมีความแตกต่างกันออกไปโดยมีปัจจัยทางด้านต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งทฤษฎีของ เดอเฟลอร์ (Defleur, 1966) (อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน . 2533 . น.178-181) และ วิลเบอร์ ชรอมม์ (Wilbur Schramm, 1973:120) (อ้างถึงใน พิระ จิระโสภณ , 2541 น.267-273) ได้อธิบายถึงความแตกต่างของผู้รับสารแต่ละบุคคลโดยมี ตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ที่มีอิทธิพลในกระบวนการสื่อสารมวลชนระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยเน้นให้เห็นว่าข่าวสารมิได้ไหลผ่านจากสื่อมวลชนถึงผู้รับสารและเกิดผลโดยตรงทันที แต่มีปัจจัยเกี่ยวข้องกับตัวผู้รับสารแต่ละคน ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference Theory) ดังที่ผู้ชมระดับสูงคิดว่าเนื้อหาของรายการกตัตการบ้านทุ่งไม่เหมาะสมกับตนเองเพราะขัดแย้งกับทัศนคติของตนเอง ในประเด็นที่เกี่ยวกับเนื้อหาของรายการเพราะคิดว่าเหมาะกับชาวนา ชาวนา และเกษตรกรมากกว่าและไม่อยู่ในความสนใจเพราะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านทำให้ไม่สามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการรับชมรายการมาใช้ได้ หรือ ผู้ชมระดับล่างคิดว่าเนื้อหาของ

รายการพินิจนครไม่เหมาะกับตนเองเพราะขัดกับทัศนคติที่ว่ารายการมีเนื้อหาสาระที่สลับซับซ้อน ทำให้ยากต่อการรับชมและคิดว่ารายการพินิจนครเหมาะกับผู้มีศึกษามากกว่าตนเองประกอบกับเนื้อหาของรายการไม่อยู่ในความสนใจเพราะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทำให้คิดว่าเป็นเรื่องที่ไกลจากตนเองเกินไปและไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ในขณะที่เดียวกันผู้ชมระดับกลางโดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยที่มีเนื้อหาของรายการที่ดูแล้วไม่ซับซ้อนจนเกินไป ง่ายต่อความเข้าใจ เพราะผู้ชมระดับกลางโดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงของวัยทำงาน และคิดว่าการทำงำนนั้นมีความเหนื่อยล้าเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ดังนั้นรายการที่ รับชมจึงไม่ควรมีเนื้อหาและสาระที่หนักจนเกินไป ได้แก่ รายการสาระบันเทิงที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณี โดยมีรูปแบบการนำเสนอที่ง่ายต่อความเข้าใจเช่น รายการวิกิสยามที่มีการนำละครมาเป็นส่วนประกอบในการดำเนินรายการทำให้เข้าใจสาระของรายการได้โดยง่าย อีกทั้งยังได้รับประโยชน์จากการชมรายการวิกิสยามในด้าน ความสนุกสนานและผ่อนคลายความเครียด นั้นเพราะผู้รับสารแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน เช่น ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อ ทำให้คนสนใจในการเปิดรับข่าวสาร หรือตีความหมายข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะ

2. ปัจจัยด้านตัวบุคคล เช่น การศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ เป็นต้น เป็นตัวกำหนดความความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ จากรายการที่ได้รับชม โดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ จะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่สูงจะสนใจและรับชมรายการที่มีเนื้อหาที่ซับซ้อนกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำเทียบได้กับการเปิดรับชมรายการพินิจนครของผู้ชมระดับสูง โดยผู้ชมในระดับกลางและระดับล่างให้เหตุผลว่าไม่พึงพอใจรายการพินิจนครเนื่องจากเป็นรายการที่มีเนื้อหาสาระเยอะเกินไปมีความเป็นทางการของภาษา ทำให้ไม่เข้าใจในความหมายของเนื้อหารายการ ในขณะที่ผู้ชมระดับสูงรู้สึกพึงพอใจกับเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในรายการ ทั้งนี้เป็นเพราะระดับการศึกษาที่มีความแตกต่างกันของกลุ่ม มคนทั้ง 3 ระดับทำให้มีการเปิดรับ ความพอใจและการใช้ประโยชน์จากสื่อแตกต่างกัน

3. ประสบการณ์ เนื่องจากผู้รับสารย่อมมีประสบการณ์เกี่ยวกับข่าวสาร วัตถุ สิ่งของ ฯลฯ แตกต่างกันไป ประสบการณ์จึงเป็นตัวแปรที่ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารที่เคยเห็นแตกต่างกัน เหมือนกับผู้ชมระดับล่างเมื่อได้รับชมรายการกตัญญูบ้านทุ่งทำให้เกิดความรู้สึกคิดถึงบ้าน เพราะโดยส่วนใหญ่ผู้ชมระดับล่างเป็นกลุ่มของผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาขายแรงงานในกรุงเทพมหานคร เมื่อชมรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของชีวิตเกษตรกรในชนบท วิธีการการ

ประกอบอาชีพของ ผู้คนในภูมิภาคต่างๆ รวมถึงนำภูมิปัญญาในระดับชาวบ้านมานำเสนอทำให้เกิด ความรู้สึกให้คิดถึงและโหยหาอดีตของตนเอง เพราะตนเองเคยมีประสบการณ์เหมือนกับเรื่องราว ดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันเมื่อผู้ชมระดับกลางรับชมรายการ ภัตตาคาร บ้านทุ่งกลับไม่ได้รู้สึกแบบ เดียวกันกับผู้ชมระดับล่าง เพราะผู้ชมในระดับกลางโดยส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้ ชีวิตในชนบท

4. การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารเนื่องจากผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนอง จุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่งการประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารจึงจะช่วยให้ผู้รับสารได้ เรียนรู้ว่าข่าวสาร อย่างหนึ่งมีประโยชน์ แตกต่างจากข่าวสารอีก อย่างหนึ่ง ด้วย จึงก่อให้เกิด พัฒนาการและปรับปรุง

5. การศึกษาและสภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ขึ้นใน ตัวบุคคลและตัวชีวิต พฤติกรรมเป็นกรรมกรสื่อสารของผู้คน ทั้งพฤติกรรมในการเลือกรับสื่อ และ เนื้อหาข่าวสาร เช่น ผู้ชมระดับสูง โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสารคดีเชิงประวัติศาสตร์มีความซับซ้อนของสาระและต้องใช้ความคิด การ ตีความ และการวิเคราะห์ควบคู่ไปกับการรับชมและรูปแบบของรายการต้องมีความหลากหลาย แม้กระทั่งตัวผู้ดำเนินรายการก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ชมในระดับสูง ต้อง มีความน่าเชื่อถือและมีฐานะทางสังคมในระดับที่ได้รับการยอมรับจึงจะทำให้เกิดความพึงพอใจ ต่อรายการนั้นๆ และสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากรายการมาใช้ได้ เช่น ได้รับความรู้และความ สนุกสนานเพลิดเพลินจากการชมรายการพินิจนคร และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากรายการไปบอก ต่อและเป็นหัวข้อในการสนทนาได้ด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะระดับการศึกษาที่มีความแตกต่างกันของ กลุ่มคนทั้ง 3 ระดับทำให้มีการเปิดรับ ความพอใจและการใช้ประโยชน์จากสื่อแตกต่างกัน อีกทั้ง แมคคอมบ์และเบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979: 134 – 135) (อ้างถึงใน ปรมะ สตะ เวทิน. 2533 .น.145) ยังได้กล่าวไว้ว่า คนเราเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เนื่องจาก เห็นว่า เนื้อหาสารนั้นมีประโยชน์ต่อตนเอง เหตุผลที่ผู้ชมระดับกลางพึงพอใจรายการวิถีสยามเพราะใช้ ละครเป็นตัวกลางในการดำเนินเรื่องทำให้ง่ายต่อความเข้าใจและไม่ต้องอาศัยการตีความ อีกทั้ง ยังใช้ภาษาที่ง่ายกับความเข้าใจส่งผลให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาและสาระของรายการ ทั้งนี้ เพราะผู้ชมระดับกลางส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับกลางทำให้เนื้อหาของรายการวิถีสยามมี ความเหมาะสมกับผู้ชมระดับ บนี้ หรือผู้ชมระดับล่างพึงพอใจรายการ ภัตตาคาร บ้านทุ่งเพราะมี เนื้อหา และรูปแบบของรายการที่ไม่สลับซับซ้อนรวมถึงใช้ภาษาในระดับชาวบ้านทำให้ง่ายต่อ ความเข้าใจ ทั้งนี้เพราะผู้ชมระดับล่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มของผู้ใช้แรงงานส่งผลให้มีระดับการศึกษา

อยู่ในระดับล่างทำให้เห็น อหาและรูปแบบของรายการ ภัตตาหาร บ้านทุ่งง่ายต่อการรับชม อีกทั้งสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากรายการมาใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ชีวิตประจำวันได้

6. ความสามารถในการรับสาร เกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจของคนมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถในการรับข่าวสารของบุคคล ผู้ที่มีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์ประสาทสัมผัสทุกอย่างจะทำงานได้อย่างปกติและอยู่ในสภาพที่จะรับข่าวสารได้ดีกว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

7. บุคลิกภาพ ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร

8. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสารจะทำให้เข้าใจความหมายของข่าวสารหรืออาจเป็นอุปสรรคของความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้

9. ทัศนคติ จะเป็นตัวกำหนดท่าที ของการรับ และตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือข่าวสารที่ได้อพบด้วยการแสดงออกทางพฤติกรรมที่มีต่อผู้รับสารทำให้คนสนใจในการเปิดรับข่าวสาร หรือตีความหมายข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน

10. เห็นว่าเนื้อหาสารนั้นมีประโยชน์ต่อตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเลือกเปิดรับข่าวสาร ของแอตคิน (อ้างถึงใน พิระ จิระโสภณ , 2541 น.637) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ยิ่งมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์กว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย ในการรับรู้ข่าวสารนั้น ผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Exposure) ซึ่งกระบวนการเลือกรับสารจะเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filters) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์เราซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการความเชื่อ ทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ การเลือกเปิดรับ หรือเลือกสนใจ การเลือกรับรู้หรือเลือกตีความ การเลือกจดจำ บุคคลจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่าง

ผลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditures) และพันธะผูกพัน (Liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรง หรือต้องใช้ความพยายามที่จะรับรู้ หรือทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น แต่ถ้าผลประโยชน์ที่ได้รับน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น แอตคิน ยังชี้ให้เห็นอีกด้วยว่าการแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการสื่อมวลชนของปัจเจกบุคคลนั้น คือ ต้องการได้รับข่าวสารและความบันเทิง

จากการศึกษาสามารถสรุปทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์ และความพึงพอใจ (The Uses and Gratification Theory) ได้ดังนี้ แคทซ์ บลัมเบอร์ และกูวิทซ์ (แสงรพี ภัทรกิจกุลธร , 2543 น.

38) อ้างอิงจาก Katz, Blumber and Gurevitch, 1974, The Used of Mass Communication, unpagued เน้นความสำคัญที่ผู้รับสาร การใช้สื่อเพื่อประโยชน์และผู้รับสารจะเป็นตัวจักรในการตัดสินใจเลือกใช้ประเภทของสื่อ และเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการ (Needs) ของแต่ละบุคคล ซึ่งเทียบได้กับการเปิดรับชมรายการพินิจนครของผู้ชมระดับสูงที่ต้องการความแปลกใหม่และความหลากหลายของรายการที่รับชมซึ่งตรงกับรูปแบบของรายการพินิจนครในการนำเทคโนโลยีแอนิเมชันเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการเล่าเรื่องราวต่างๆ ซึ่งไม่มีให้เห็นในรายการอื่นๆ ทำให้เกิดความแปลกใหม่ตรงกับความต้องการของผู้ชมระดับสูง และการเปิดรับชมรายการวิกิสยามของผู้ชมระดับกลางที่ต้องการข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากรายการไปบอกต่อกับบุคคลอื่น หรือ การที่ผู้ชมระดับล่างเปิดรับชมรายการกตัตการบ้านทุ่งเพราะ ตอบสนองความต้องการ (Needs) ในส่วนของเนื้อหารายการที่ได้รับเพราะสามารถเพิ่มความรู้ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน และต้องการนำประโยชน์ที่ได้รับจากการรับชมรายการ กตัตการ บ้านทุ่งไปใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น นำความรู้เกี่ยวกับ การทำการเกษตรไปพัฒนาทำให้ได้ผลผลิตในปริมาณที่สูงขึ้น อีกทั้งยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยประโยชน์ที่ได้จากรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทยของผู้ชมแต่ละระดับ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Lasswell ที่กล่าวว่า สื่อมวลชน ทำหน้าที่“ถ่ายทอดมรดกทางสังคม” หมายถึง หน้าที่ในการเผยแพร่ถ่ายทอดหรือสืบทอดความรู้ ค่านิยม ทศคติ และบรรทัดฐานของสังคมจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่ง เพื่อให้วิทยาการศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีของสังคมนั้นๆ คงอยู่ตลอดไป จากการศึกษาทำให้ทราบถึงการใช้ประโยชน์จากรายการประเภทส่งเสริม วัฒนธรรมไทยของผู้ชมแต่ละระดับได้ดังต่อไปนี้

สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถให้รายการเป็นเพื่อนคลายเหงาได้ สามารถนำเรื่องราวไปใช้เป็นหัวข้อสนทนากับผู้อื่นได้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากรายการมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ตอบสนองความสนใจของตนเอง ทำให้รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะทางวิชาการเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการผลิตรายการให้มีรูปแบบ และเนื้อหารายการสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมแต่ละระดับ
2. ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการตัดสินใจกำหนดนโยบายเพื่อการ ผลิตรายการด้านส่งเสริมวัฒนธรรมไทยที่มีประโยชน์สูงสุดต่อสังคม
3. ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มากำหนดนโยบายของสถานีโทรทัศน์ทีวีไทยในการคง รายการประเภทส่งเสริมวัฒนธรรมไทยไว้และต้องมีรายการที่สะท้อนถึง วัฒนธรรมไทยที่ หลากหลายขึ้น
4. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้มีการเลือกเฉพาะรายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยทาง สถานีโทรทัศน์ทีวีไทยเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรเพิ่มสถานีโทรทัศน์ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
5. ควรเลือกศึกษาเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน วัยผู้ใหญ่ เพื่อให้ทราบข้อมูลในวง กว้างยิ่งขึ้น